GEMEENTE ENSCHEDE

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Wegenbeleidsplan Enschede 2024-2027		
Portefeuillehouder	Marc Teutelink agendaletter (F)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	12 juli 2023
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2300054344

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het Wegenbeleidsplan Enschede 2024-2027 vast te stellen.
   Waarmee we:
   a. De ingezette lijnen uit het wegenbeleidsplan 2020 -2023 doorzetten. Zoals rond de afgesproken kwaliteitsniveaus, cultuurhistorie, de rol van adviescommissies en meer aandacht voor voet- en fietspaden.
   b. Op een aantal concrete onderwerpen intensiveren. Zoals: waar mogelijk verminderen van bestrating en vervangen door groen, circulariteit en CO2 reductie.
2. De motie ‘Een toegankelijk Enschede voor iedereen’ met de vaststelling van dit wegenbeleidsplan als afgehandeld te beschouwen.
3. Voor de periode 2024-2027 (4 jaar) in totaal een investeringskrediet van 9,44 miljoen euro toe te kennen voor het vervangen van wegen en infrastructurele kunstwerken.
4. De ”reserve nog uit te voeren werkzaamheden” bij nog niet gereedkomen van groot onderhoud wegen door bepaalde omstandigheden einde van het boekjaar te gebruiken. Dit conform instemmingsbesluit van die reserve.
5. Jaarlijks 67.000 euro te storten in de voorziening voor “groot onderhoud infrastructurele kunstwerken” om groot onderhoud door de jaren heen op te kunnen vangen binnen de financiële kaders.

Inleiding en voorgeschiedenis
Het goed onderhouden van onze wegen, bruggen en tunnels: we moeten het én we willen het. Vanuit de Wegenwet hebben we een zorgplicht voor het waarborgen van de veiligheid van de weggebruiker. De wegen moeten veilig zijn voor de gebruiker. Tijdig onderhoud moet zorgen voor een goede staat van de wegen. Daar geven we invulling aan door ze bijvoorbeeld regelmatig te keuren, repareren en vervangen als dat nodig is. Daarnaast willen we vanuit de strategische opgaven graag een veilig, leefbaar en bereikbaar Enschede. Goede wegen, bruggen en tunnels horen daarbij.

Waarom nu dit plan: we hebben het zo afgesproken in de Financiële verordening gemeente Enschede
Het wegenbeleidsplan geeft de wettelijke en bestuurlijk kaders waarbinnen we het wegbeheer en onderhoud uitvoeren. In de Financiële verordening gemeente Enschede hebben we afgesproken dat we als college uw raad eens in de 4 jaar een wegenbeleidsplan aanbieden. De 4 jaren van het huidige wegenbeleidsplan 2020-2023 zijn (bijna) verlopen. Daarom leggen we u nu dit nieuwe wegenbeleidsplan voor de komende 4 jaren voor.

Relevante eerdere besluitvorming:
Rond de totstandkoming van dit wegenbeleidsplan is onder andere de volgende eerdere besluitvorming en bestuurlijke informatie relevant:

- Op 9 december stelde uw raad (unaniem) het wegenbeleidsplan 2020 – 2023 vast. Dit is relevant, omdat we in het nu voorliggende plan de lijnen uit dit eerdere plan grotendeels doorzetten en op punten intensiveren.
- Op 16 maart 2021 informeerden wij u per brief over de “Evaluatie werkwijze adviescommissies wegenbeleidsplan 2020-2024”. De conclusie was in essentie dat de werkwijze goed werkte en daarom werd voortgezet.

- Op 5 juli 2021 heeft u bij de behandeling van de zomernota 2021 de volgende twee moties ingediend met raakvlak met het wegbeheer:
  - Motie ‘Een toegankelijk Enschede voor iedereen’
  - Motie ‘Onderzoek naar compenseren bezuiniging op onderhoud paden en wegen’;
- Op 12 oktober 2021 stuurden wij u de brief “Moties Zomernota 2021 ‘Duurzaam wonen, leven en werken’, waarin wij u onder andere een toelichting gaven op de wijze van afhandeling

Afbakening wegenbeleidsplan
Het is goed om met elkaar de afbakening van het wegenbeleidsplan en dit raadsvoorstel scherp te houden.

Het wegenbeleidsplan gaat **wél** over het **beheer en onderhoud** van **bestaande**:
- Wegen, voet- en fietspaden.
- Bruggen en tunnels.
- De lijnen op de wegen.
- De verkeersborden.

Gaat het plan **niét** over mobiliteitsvraagstukken, zoals:
- Aanleg van nieuwe wegen of de transformatie van bestaande wegen naar bijvoorbeeld fietsstraten.
- Aanpassingen van snelheden.
- Aanleg van oversteekplaatsen, verkeerslichten, enzovoort.
- Verkeersveiligheid en wijkverkeersplannen.
- Wegcategorisering, zoals het bepalen of een weg een maximumsnelheid van 30 km/uur of 50 km/uur heeft.

Publieksvriendelijke samenvatting
De gemeenteraad heeft het Wegenbeleidsplan 2024 - 2027 vastgesteld. Hierin staan de kaders voor het beheer en onderhoud van de wegen, voet- en fietspaden, bruggen en tunnels. We zorgen voor het juiste onderhoud op het juiste moment, zodat onze wegen toegankelijk en veilig zijn. Daardoor zorgen we er ook voor dat we op een goede manier omgaan met de grote financiële waarde die onze wegen, verkeersborden, wegbelijning, tunnels en bruggen vertegenwoordigen. Het plan vormt grotendeels een doorzetting de lijnen die we in het vorige wegenbeleidsplan hebben ingezet. Op een paar onderwerpen doen we meer. Waar mogelijk verminderen we bestrating en vervangen we door groen. Zetten we in op circulariteit en minder CO2 uitstoot in het wegbeheer.

Gewenst effect van het besluit in relatie tot de strategische opgaven
De strategische opgaven vormen de leidraad voor dit wegenbeleidsplan. In het plan zijn de vier opgaven in het kader van het wegbeheer uitgewerkt. Vervolgens zijn ze vertaald naar concrete kaders, kort samengevat ziet dat er als volgt uit:
- **Aantrekkelijk Enschede**: Dit door onze wegen, bruggen en tunnels op niveau te onderhouden. Te zorgen voor veiligheid, comfort en aanzien van de wegen. Tegelijkertijd inzet op de bereikbaarheid van Enschede tijdens werkzaamheden, SROI en aantrekken van talent.
- **Groen en duurzaam**: Door bijvoorbeeld inzet op circulariteit, CO2-reductie, overbodige verharding vervangen door groen.
- **Inclusief Enschede:** Inzet op toegankelijke wegen, fiets- en voetpaden voor iedereen in samenwerking met bijvoorbeeld de Adviescommissie Toegankelijkheid en de Fietsersbond.
- **Open Enschede:** We zetten in op toekomstige ontwikkelingen, innovatie en participatie. Door bijvoorbeeld samenwerking met kennisinstellingen en de adviesraden. Of met de wijkraden bij de uitvoering van projecten.

Argumenten
1.1 We zorgen hiermee voor goed en zorgvuldig beheer en onderhoud van onze wegen
Via dit wegenbeleidsplan geven we de kaders voor het wegbeheer. Hiermee kunnen we uitvoering geven aan goed en zorgvuldig wegebeheer in de openbare ruimte voor de inwoners, bedrijven en bezoekers in Enschede. Waarmee we nu en in de toekomst een voldoende veilige en comfortabele en waar nodig hoogwaardige onderhoudstoestand van de verharding garanderen. Dit tegen (maatschappelijk) acceptabele kosten en zonder kapitaalvernietiging.

1.2. We voldoen hiermee aan de wet en regelgeving
In de Financiële verordening gemeente Enschede hebben we afgesproken dat we als college uw raad eens in de 4 jaar een wegenbeleidsplan aanbieden. Met dit plan voldoen we daaraan. Ook geven we met dit plan invulling aan wetgeving, zoals onze zorgplicht vanuit de wegenwet. Daarnaast zorgen we dat we beter voorbereid zijn op de komst van de omgevingswet, bijvoorbeeld rond de geluidsregelgeving.

1.3 Het is een logische vervolgstap: we zetten de successen uit het vorige wegenbeleidsplan door.
Uit de evaluatie van het wegenbeleidsplan 2020-2023 blijkt dat de ingezette weg goed werkt. Daarom zetten we de hoofdlijnen van het wegenbeleidsplan 2020 -2023 ook door met dit nieuwe wegenbeleidsplan 2024 – 2027. Zoals rond de afgesproken kwaliteitsniveaus, cultuurhistorie, de rol van adviescommissies en meer aandacht voor voet en fietspaden.

1.4 We dragen nog meer bij aan de strategische opgaven
We dragen we met dit nog meer bij aan de strategische opgaven. Dit door te intensiveren we op een aantal onderwerpen. Zo zetten we meer in op het onderhoud van wegbelijning en verkeersborden, circulariteit en CO2 reductie en het blijven we voldoen aan de geluidsnormen vanuit gezondheid.

1.5 We bieden via dit plan een goed evenwicht tussen prestaties, risico's, strategische opgaven en financiën
In dit wegenbeleidsplan zijn we er in geslaagd om een goed evenwicht te vinden tussen prestaties, risico's, strategische opgaven en financiën. In de eerste plaats moeten wegen, bruggen en tunnels "gewoon" veilig en functioneel zijn. Maar los daarvan, moeten we ook zorgen dat we met de financiële waarde die dit areaal heeft (0,5 miljard euro) zijn waarde behoudt door kapitaalvernietiging te voorkomen. Dat kan door het juiste onderhoud of vervanging op het juiste moment te verrichten. Daarnaast veroorzaken we met wegwerkzaamheden ook CO2 uitstoot en gebruiken we kostbare grondstoffen. Door in te zetten op duurzaamheid en circulariteit, kunnen we dit ook op de lange termijn volhouden én een bijdrage leveren aan die opgaven.

2.1 We hebben voldaan aan de motie 'Een toegankelijk Enschede voor iedereen'
Eerder hebben we de motie 'Onderzoek naar compenseren bezuiniging op onderhoud paden en wegen' afgerond. Met dit voorstel ronden we ook de motie 'Een toegankelijk Enschede voor iedereen' af. Rond toegankelijkheid van onze wegen leggen we zoals afgesproken wegbeheerprojecten voor aan de adviescommissie toegankelijkheid en geven deze commissie een actieve rol in ons wegbeheer. Daarop aanvullend zijn – zoals opdragen in de motie – rondes in het Centrum gemaakt. Dit om te bekijken welke punten nog niet voldoende toegankelijk zijn. Die punten zijn opgepakt door beheer of worden op een later moment meegenomen in een lopend project. Daarop aanvullend heeft de commissie diverse stappen gezet om het probleem "aan de bron" aan te pakken, dat is veel effectiever dan achteraf oplossen. Zo helpen ze mee bij de Toetsingskaders openbare ruimte en werken ze aan het organiseren van "ervaringsrondes" en wijkschouwen.

3.1 We kunnen hiermee de noodzakelijke vervangingen realiseren
Voor de komende 4 jaar is een investeringskrediet van 9,44 miljoen euro nodig voor vervanging van wegen en infrastructurele kunstwerken. Deze investeringen van maatschappelijk nut activeren we volgens de BBV-verplichting. Een investeringskrediet is noodzakelijk om te blijven voldoen aan het budgetrecht van de raad voor de uitvoering van de investeringen. Door de kredietverstrekking over de totale periode van 4 jaar in één keer toe te kennen, kan in de uitvoering flexibeler worden omgegaan met de fluctuaties in de lasten.
In de gemeentebegroting wordt vervolgens jaarlijks de hoogte van de vervangingsinvestering geactualiseerd.

4.1 We kunnen hiermee budgetten voor wegbeheer beter over het jaar " meenemen"
Voor het groot onderhoud hebben we geconstateerd dat de projecten regelmatig onder tijdsdruk komen te staan. Dit bijvoorbeeld door noodzakelijke verschuivingen van projecten om de stad bereikbaar te houden, door weersomstandigheden of doordat we vanuit goed bestuur meer inzetten op samenwerken met partners in de stad en het vergroten van de participatie. Wij continueren hiermee de ingezette lijn van het vorige plan en geven uitvoering aan het instemmingsbesluit van de reserve "nog uit te voeren werkzaamheden" waarin specifiek werkzaamheden in het kader van beheer wegen staan.

5.1 We kunnen hiermee fluctuaties in onderhoudskosten voor bruggen en tunnels beter opvangen
De voorziening "Onderhoud infrastructurele kunstwerken" heeft een belangrijke rol bij het gelijkmatig verdelen van de onderhoudskosten. Voor infrastructurele kunstwerken fluctueren de lasten per jaar voor onderhoud. Dit kunnen we opvangen dankzij de voorziening voor het onderhoud. Het gemiddelde benodigd budget is

berekend vanuit de laatste inspectiegegevens. Berekend over de eerste 10 jaar, is er gemiddeld per jaar 67.000 euro nodig. Dit past binnen de beschikbare budgetten voor wegen en infrastructurele kunstwerken.

5.2 Hiermee voldoen we aan wet en regelgeving
De BBV schrijft voor dat voor lasten, die hun oorsprong hebben in het verleden, een voorziening moet worden gevormd.

Risico's
1.1 Er kunnen op termijn problemen ontstaan rond de uitvoering van de wegbeheerprojecten
Door krapte op de arbeidsmarkt, beperkte beschikbaarheid van materialen, prijsstijgingen en stikstof problematiek kunnen er problemen gaan ontstaan in de uitvoering van het wegbeheer. We volgen deze ontwikkelingen actief. Als er aanleiding toe is komen we bij u terug via bijvoorbeeld de Interne Planning- en Control cyclus.

1.2 De kwaliteit kan nu in de praktijk lager zijn dan aangenomen in dit wegenbeleidsplan
Het wegenbeleidsplan is opgesteld aan de hand van de inspectiegegevens 2022. De voorlopige inspectiegegevens 2023 laten een lager kwaliteitsbeeld zien. Dit heeft onder andere te maken met uitgestelde projecten of doordat de inspectie op andere wijze is uitgevoerd. Dit vraagt nadere analyse. In de praktijk verwachten we dat we de komende jaren binnen de afgesproken kwaliteitsniveaus blijven. Mocht dit toch anders blijken te zijn, dan informeren we u actief via de Interne Planning- en Control cyclus.

1.3 De elementenverhardingen (klinkerstraten) in woonwijken kunnen op termijn afzakken in kwaliteit
Vanuit eerdere bezuinigingen onderhouden we de klinkerwegen in woonstraten op een laag kwaliteitsniveau. De effecten hiervan zijn op dit moment nog niet te zien. Op termijn kan de kwaliteit van deze wegen wel afnemen en door de ondergrens zakken. Dit houden we actief in de gaten door reguliere inspecties. Deze inspecties geven nog geen aanleiding tot zorg. De elementverharding in woonstraten bevindt zicht nog op een basis kwaliteitsniveau.

Kosten en financiële dekking van het voorstel
In de Zomernota die nu voorligt zijn de aanvullende financiële middelen voor het wegenbeleidsplan reeds meegenomen. Dit in de vorm van prijscompensatie en areaaluitbreiding op wegen. In combinatie met de voorziening "onderhoud infrastructurele kunstwerken" en door gebruik te maken van de reserve "nog uit te voeren werkzaamheden", is het mogelijk om binnen de financiële kaders van de gemeentebegroting 2024 te blijven.

In de lasten is er een stijging voor loon- en prijscompensatie en areaal uitbreiding voor de onderhoudskosten als ook voor de kapitaallasten (hogere vervangingsprijzen).
Daarnaast zijn de lasten en de baten 100.000 euro hoger. Om voorzichtigheidsredenen hadden we voor 2020-2023 de baten en de lasten met 100.000 euro verlaagd voor bijdragen vanuit werkzaamheden aan kabels- en leidingen in de openbare ruimte (degeneratiekosten) echter is dit niet meer van toepassing.

Vanaf 2024 gaan de totale lasten met 1,4 miljoen euro omhoog. Dit is het gevolg van het voorgestelde besluit in de zomernota 2023. Daardoor is er dekking voor de gestegen kosten.

In 2024 onderzoeken we de mogelijkheden van duurzaam bermbeheer in het landelijk gebied. De uitkomsten nemen we mee in de Interne Planning en Control cyclus voor 2025.

Afweging en alternatieven
1.1. Alleen nog inzetten op veiligheid van de weg
Dit alternatief heeft verregaande gevolgen en past niet bij de lijn om in te zetten op de strategische opgaven. Daarom zien we een dergelijk alternatief niet als reëel.

Participatie
Dit plan is zo goed mogelijk passend bij de participatieverordening tot stand gekomen. Zo zijn adviesraden en belangenpartijen (op stedelijk niveau) betrokken. Er is gesproken met:
- De adviescommissie Toegankelijkheid
- De adviescommissie Cultuurhistorie
- Het jongerenberaad
- De Fietsersbond

De uitkomsten van deze gesprekken zijn waar relevant verwerkt in dit plan. Daarnaast heeft de Bewoners Adviesraad Sociaal (BAS) aangegeven het voldoende te vinden als de Adviescommissie Toegankelijkheid betrokken is.

De wijkorganen worden vanuit de stadsdelen bij de uitvoering van projecten vanuit dit wegenbeleidsplan betrokken. Dit vanuit het participatieniveau die zij zelf aangeven vanuit de recent door uw gemeenteraad vastgestelde wijzigingsverordening participatieverordening. Rond de uitvoering van het werk bepalen we afhankelijk van het type en de omvang van het werk de mate waarin inwoners kunnen participeren. Dit blijft een maatwerk afweging.

Communicatie
Dit plan is tot stand gekomen in samenwerking met diverse adviesraden en intern betrokken medewerkers op de verschillende opgaven. We informeren hen actief over de uitkomsten.

Vervolg
Uw raad wordt via de reguliere Interne Planning- en Control cyclus geïnformeerd over voortgang en uitvoering van wegenbeleidsplan en meer specifiek de uitputting van het budget. In de gemeentebegroting wordt bij het onderdeel “onderhoud kapitaalgoederen” jaarlijks wat uitgebreider ingegaan op wegen en infrastructurele kunstwerken.

Bijlagen
1. Raadsbesluit
2. Wegenbeleidsplan Enschede 2024 -2027

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____
de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit R.W. Bleker